

GAZETA POPORULUI

Foaie politică-culturală

Intemeietori: Dr. N. Bălan, Dr. I. Broșu și Dr. S. Dragomir.

Abonamentul:

Pe un an . . . . . 20 Cor.
Pe o jumătate de an . . . . . 10 Cor.
Pe 3 luni . . . . . 6 Cor.
Abonamentele să se trimită la adresa:
„GAZETA POPORULUI“, Sibiu.

Adresa noastră e:

„GAZETA POPORULUI“
Nagyszeben, Rosenanger 14
Apare în fiecare Duminică.

Inserate și anunțuri se primesc la administrația gazetelor.

Un șir cu litere mărunte întâia-oră 1 cor.
a doua- și a treia-oră 80 fil.

Tot un drac.

Jupânii de la Budapesta vreau lucru mare. Știți ce vreau dumneelor? Război vreau dumneelor! Război adevărat, nu glumă: război cu — lumea întreagă!

Când toată suflarea se bucură de pace, jupânilor de la Budapesta le trebuie bătae. Când fiecare soție și mamă varsă lacrimi de bucurie, că-și vede iar acasă soțul sau copilul, ei nu! ei vreau — nu mai mult și nu mai puțin — decât să se iee de cap cu toată lumea, cu românii, sârbii, cehii, nemții austriaci, francezii, englezii, americanii, cu Europa întreagă și America întreagă!!!...

Săracii de ei.

Curat povestea ceia: odată broasca pizmuia mărimea bouului și începu să se umfle și să se umfle, ca să fie și ca atât de mare ca bouul... Și când era pe aci să fie așa de mare ca el — pleznii pismașa broască!

Știți cum își închipue jupânașii să se războiască cu lumea întreagă, dar capul lor totuși să nu se spargă?

S'au întovărășit cu grozii și baronii, cari își tem moșiile, apoi cu bogătanii, cari și-au câștigat averea prin furt și înșelătură, pe urmă și-au cumpărat piei de miel, — și s'au îmbrăcat în ele.

Văd ei bine, că neamul românesc face azi ispravă mare: *alege oile din capre*... Deacea jupânii umblă cu viclenie să se furișeze între oi, în chip de miel.

Sânt dulci și blânzi la vorbă. S'arată de prieteni ai poporului. Se strecură prin sate, își bat pieptul, că numai ei vreau binele poporului! Popa și dascălul, și avocatul și doctorul de român sunt dușmani ai plugarului român. Răspândesc fel de fel de tipărituri, în cari mințesc și scuipe, numai ca să vâre zizanie între noi și frații din România. Încearcă așa, încearcă altfel. Gândul lor ascuns este însă totdeauna același: „Măcar de ar începe românii să se sfășie ei între ei!“ Povața lor este, pentru cel ce știe s'o înțeleagă după adevăr, numai una: „Desbină-te Române!“

Jupânii de la Budapesta vreau să-ți bage minte în cap, tu Române, n'ai destulă, dragă Doamne!!!

Jupânii de la Budapesta ar vrea să te ucizi tu Române cu frații tăi, cu cehii și croații, cari sunt prietenii tăi, ar vrea,

îndemnându-te la tulburări, să te învrăjbească cu francezii, englezii, americanii, cari te-au desrobit, Române.

Băgați de seamă și vă feriți de ei, ca de ciură!

*

Iubit popor de la sate, de câte ori vin la D-voastră trimișii jupânilor de la Budapesta, fie pe hârtii tipărite, fie în ființă, răspunde-ți-le așa:

„Călători nepoftiți, plecați mai departe, până vi-e bine. Nu mai suntem copii — iată, peri cărunți ne învrăztesc capul. În aști zeci de ani multe zile grele am îndurat. De multe ori am fost arși și fripți. Dar niciodată când dădeau năcazurile mai peste noi, nu eram văzută mitrele, pe a călătorii noastre.

Acuma vă apucă dragostea pentru noi? Acuma, când însfârșit se deschide și pentru noi cornul belșugului? Vedeti-vă de cale!!!“

*

Au mai încercat ei să desbine cu momeli neamul românesc și'n alte vremuri. Faimosul Tisza Pișta făgăduia „domnilor“ români, frunțașilor poporului, toate bunătățile pământeste, numai să se lapede de popor. Posturi înalte, „tistii“ mari, fișpanate, ministrii, venituri grase, lefuri râvnite — ar fi împrăștiat din greu Tisza Pișta și toți cei de pânura lui printre domni români — dar ei nu au voit să-și vândă neamul. Au cerut cu vârtute tare ca poporul întreg să capete drepturi și dreptate — altmintea nu-i pace în țeară.

E rândul poporului să zică acum: înzădar făgăduiți pământ și risipiți parale, noi rămânem una cu domni noștri, cari nu ne-au părăsit nici în zile de restriște! Una am fost la rău, una vom fi și la bine.

Cunoaștem făgăduelile ungurești.

În 1848 Kossuth trimetea scrisori frumoase lui Iancu, pline de făgăduieli, iar pe ascuns pornea pe Hatvany cu 60.000 de oameni să năvălească din spate asupra lui Iancu.

Kossuth, Tisza Pista, Apponyi, Károlyi, Bokányi, Jászi, Apáthy, — tot un drac! Grofi, baroni, jidovi, socialiști, „radicali“, democrați — tot un drac!

Povestea lui Iancu și Kossuth, o

trăim din nou. Károlyi și jupânii lui din Budapesta trimit deoparte sătenilor români „manifeste“, făgăduind bunătăți peste bunătăți, iar de altă parte revarsă peste satele noastre jandarmi, săcui și tot felul de bidigăanii.

Bată-i focu să-i bată cu făgăduielile lor cu tot!

*

Bârfelile și minciunile jupânilor sfrun-tează adevărul cel mai luminos.

Despre România nascocesc și vestesc niște minciuni, de te crucești. Zic jupânii, că acolo țaranul nu are pământ, în țara lor însă — va avea. Minciună. De mai bine de un an s'a adus lege în România, că toate moșiile peste 500 jugăre trebuie să se parțeleze pentru țărani. *Insuși Regele a fost cel dintâi, care a împărțit moșiile saie plugariilor.* Totuși a stăruit din răspuseți, să se dea drept de alegător fiecărui român.

Mai zic jupânii, că România are un păcat mare, anume că în fruntea ei stă un Rege, câtă vreme Țara Ungurească nu mai poate de fericire, fiindă în fruntea ei nu stă nimenea... e republică. A lor să fie republica! Așa o și duce țeara lor, ca turma fără de păstor...

Feriți-vă dar de „prieteni“ din Budapesta, de povățuitorii proaspeți. Ei vor face pe aci cum au făcut în Rusia. Îndeamnă poporul la tulburări și fapte neiertate, iar când va veni vremea să-și dea seama fiecare de faptele sale (căci odată totuși trebuie să fie rând în țeară) — ei, jupânii, își vor lua catrafusele, lăsându-te pe tine, Române, să primești glonțul, care li se cuvenea lor. Da, tocmai ca'n Rusia!

Aduceți-va numai bine aminte, soldaților, cari ați intrat în Rusia, să faceți liniște acolo. Pe cine ați spânzurat, în cine ați împușcat? Nu în jupâni, cari au povățuit poporul la rele, nu în ei, durere, ci în bietul popo-amăgit.

li cunoaștem pe dumneelor.

Cunoaștem de mult pe asupritorul în haine de — mântuitor.

Cunoaștem pe solii jupânilor din Budapesta, — blăstămați soli ai pierii.

Alte fericiri ne așteaptă, decât cele făgăduite în Budapesta.

Ridicați frunțile și bucurați-vă de plinirea vremii!!!

Sever Dan.

Maghiarii din Ardeal.

Pe lângă săcii și sașii băștinași ai Ardealului, cu cari ne-am ocupat în numerele anterioare ale acestei gazete, statistica oficială ungară arată, că pe teritoriul comitatelor ardeleni mai locuiesc 452,841 de maghiari. Această populație ungurească, în cea mai mare parte a ei, a fost importată de guvernele oprimate din Budapesta, cu scop de a nimici caracterul etnic românesc al Ardealului. Sunt cetele nesfârșite de funcționari, sinocuriști, lucrători industriali și muncitori, cu cari acele guverne au inundat și „maghiarizat“ orașele, centralele mai mici administrative și ținuturile de exploatare industriale. Sunt în sfârșit acea populație artificială, care nu are nici o legătură cu pământul, pe care a fost adusă, și care la cele dintâi schimbări politice, sociale și economice, ce se va destrăma și metamorfoza. Intre maghiarii din Ardeal sunt însă numărați și ovreii, pe cari, cum se știe, statistica ungurească i-a luat totdeauna ca unguri, dar, cari azi deja a început de a se mai numi maghiari. Tot așa sunt nenumărați armenii, cari încă sunt împrăștiați în întreaga Transilvanie, dar mai cu seamă în comitatul Solnoca-Dobâca în Oberla și Dej și în comunele învecinate cu aceste două orașe.

Ca o dovadă despre cele susținute până aici, servesc actele de mai jos, scoase din însăși statistica oficială ungară, statistică făcută totdeauna în detrimentul elementului românesc. Astfel, din suma de 452.841 maghiari, în cele 22 orașe cu magistrat și în un oraș cu municipiu (Clujul), locuiesc 146.579 suflete, iar în 39 centre pretoriale și industriale locuiesc 66.288. Cu totul deci avem în orașele și centrele Ardealului 212.817 maghiari. Subtrăgând această populație artificială din numărul total al maghiarilor din Ardeal, rezultă, că pe seama populației rurale, rămân numai 240.024 suflete.

Populația rurală se găsește cu deosebire în părțile marginase ale teritoriului săcuiesc, despărțit de acesta prin șiruri întregi de comune românești. Pentru a

putea vedea, în ce număr ocupă populația rurală maghiară satele noastre ardelenesti, am constatat următoarele:

Comitatul	Numărul total al comunelor	Din aceste cu majoritatea ung.
Alba de jos	175	10
Bistrița-Năsăud	97	4
Brașov	23	9
Făgăraș	86	—
Hunedoara	424	4
Târnava mică	116	31
Cluj	203	45
Murăș Turda	122	20
Târnava mare	123	10
Sibiu	86	—
Solnoc-Dobâca	317	20
Turda-Arieș	139	20
Total 1911	173	

Resultă așadar, că din 1911 comunele teritoriului românesc din Ardeal abia în 173 formează maghiarii majorității. În aceste comune cu majorități ungurești se găsesc, pe lângă 133.292 maghiari și 41.994 români. Dacă considerăm și această populație rurală ungurească și o subtragem din numărul de 240.024 de mai sus, rămâne, ca rest al populației considerate ca maghiară, 107.525 suflete, împrăștiate pretutindena în Ardeal, în număr mai mic și în minorități comunale disparente.

Caracterul etnic al unei țări îl dau exclusiv satele, populația rurală.

Se poate afirma aceasta cu deosebire în Ardeal, unde politica de distrugere față de elementul românesc a lucrat consecvent pentru împoporarea orașelor, centrelor administrative și industriale cu streini. În Valea Jiului de pildă, ținut curat românesc, am isbutit să așez peste 20.000 de streini, luați toți în statistica ungară ca maghiari. Dar, cum am zis, această populație adătită în chipul arătat nu este o populație înrădăcinată și la cea dintâi suflare de vânt se va preface radical. Singură numai populația rurală, populația băștinașă este în măsură să stabilească caracterul etnic al Ardealului. Iar sub acest raport constatăm că

români sunt	1,413.000	adecă 75,2%
sași	227.000	„ 12,1%
unguri	240.000	„ 12,7%

Total 1.880.000 „ 100%

Aceasta este tabloul etnografic al populației rurale din Ardeal, după statistica oficială ungurească. În acest raport trăiesc țărani și locuitorii băștinași ai, celor trei popoare ardeleni, asupra cărora se discută astăzi atât de mult. Neîndoiesc, marea preponderanță o are elementul românesc.

Ardealul constă deci din colțul de țară compact săcuiesc, pe un teritor de 3 și jumătate comitate și din marele teritor românesc, al celor aproape 12 comitate, îngrădite mai sus.

I. I. L.

Vești din România Mare.

Cuvântarea regelui Ferdinand. — Regele alături de țara sa. — Țăranul român. — Implinirea idealului național. — Desfacerea parlamentului român. — Unde se găsesse trupele române. — Ce cred Francezii despre Unguri? — Ungurul — popor de ordine!

În numărul trecut al gazetei noastre am pomenit despre minunata intrare a regelui nostru Ferdinand în București. Azi ni se dă prilejul să dăm la lumină cuvântarea Maj. Sale regelui, ținută cu prilejul mesei de sărbătoare, dată în cinstea venirii lui. Din ea putem înțelege limpede, de câtă dragoste este condus regele Ferdinand

față de poporul românesc, pe care nu l'a părăsit nici în cele mai grele momente.

Cuvântarea Regelui Ferdinand.

Per aspera ad astra, ceea-ce înseamnă „prin năcazuri la biruință“ glăsuiește o veche vorbă ce cu drept cuvânt se potrivește cu vremurile din urmă. Au trecut

În amintirea camaradului fruntaș Tăgârță, și a soldatului cornist Blăjan, din Comp. II-a Reg. 66 Inf. *)

7 Octomvrie 1916

Balta Baciului-Pădurea Cinghinea Dobrogea.

Mă văd în dimineața zilei de 6 Octomvrie, zi de grea încercare. Imi revăd soldații gata de luptă, stând neclintiți la posturi, sub cel mai grozav bombardament.

Te văd pe tine frate Tăgârță, scund, apăsător, roș la față, cu mustățile ca două caere, trăgând cu tact, în Bulgăroii ce măvăleau.

Erau un Batalion, tot pe atâți veneau dinspre dreapta, eram o Companie, singuri stăpâni pe 1¹/₂ km. de tranșee.

Din tâmpla ta dreaptă să prelingea sân-

gele roșu pe gulerul vestonului albastrui. Dar tu trăgeai, trăgeai înainte.

— Datoria ostașului e să stea neclintit la postal lui.

Tu care repetai grupei de trei ori pe zi regulile trăgătorului, aveai acum, ca în atâtea dăți, ocazia să-l pui în practică.

— Te doare Tăgârță?

— De loc! Întâi să-mi sfârșesc lecția.

Și ai continuat să tragi.

— La ce să plec?

Grupa mea cu cine să rămână? Apoi mai am gloanțe. Și ai tras mereu, ai tras până când un obuz căzut în mijlocul grupei, ți-a frânt piciorul drept, rămându-ți greu încă doi ostași și omorând pe al treilea.

Nu te-ai văitat, nu s'au văitat nici ceilalți doi, pe nimeni din cei loviți nu i-am auzit văitându-se.

Intins pe pat țineai încă în mână arma tovarășa ta de luptă. Îți părea doar rău că nu mai poți trage.

Fața ta galbenă, cu vestonul albastrui și sângele roșu, încheia tricolorul Țării, tricolor pe care-l purtai cu atâta mândrie, bandă la capelă.

În durerea ta nemărginită, compăttimeai

pe camaradul tău rupt în două de obuz.

Iar atunci când durerea ta plângea în ochii mei, ai căutat tu, chiar tu, frate Tăgârță, cu piciorul frânt și capul zdrobit s'arunca o glumă pentru a mă înveseli.

— Spurcății ăștia, Domnule Locotenent, scuipe de la depărtare; când este vorba însă de luat în brațe, atunci spață puțină.

Și inamicul scuipe cu atâta îndărătnicie, încât jumătate din pereții șanțurilor noastre sburaseră spulberați în vânt și mai multe zeci de suflete din Companie lăsară drumul către cer.

Mitralierele inamice orăcăiau ca broaștele noaptea în eleșteu.

Ostașii Companiei pe jumătate epuși din șanțuri, trăgeau cu sete în Batalionul desfășurat, ce înainta cu încăpăținare.

Proiectilele artileriei noastre, ascunse după deal, veneau în steluri de câte 4, răzind șirurile inamice.

— Înălțător 600, asupra mitralierei din dosul fântănei cu cumpănă!

Într'o clipă colacul de piatră, de la gura fântănei, sărea în fărâmi, astupând gura atât de vorbăreț a mitralierei ciuruite.

*) Reproducem din volumul intitulat „Zile de energie“ al căpitanului I. Băgulescu, această înduiegetoare povestire din luptele României purtate pentru liberarea Ardealului din jugul unguresc. Astăzi, când armatele României după doi ani de suferințe intră biruitoare în Ardeal, ne prinde bine să ne aducem aminte și de jertfele sfinte ale fraților noștri.

doi ani decând copleșiți de puteri mult mai mari am fost siliți să părăsim capitala țării și o mare și bogată parte a ținutului nostru în mâinile unui vrăjmaș care a vrut să ne pedepsească pentru că am tras sabia împotriva lui, împinși de un ideal ce nu putea fi înlăptuit decât prin luptă și prin sânge.

Am trăit în acest răstimp clipe de mare mulțumire sufletească, când vrednicii noștri ostași au ținut piept unui vrăjmaș puternic și trufaș, când pe munții Moldovei și pe malul Siretului au învățat pe oștirile teutone *că pe aici nu se trece*. Rămăși singuri în urma întâmplărilor dela vecinul nostru, am fost siliți și noi să ne supunem pentru un timp unei puteri mai tari și a urmat o vreme de durere, de suferințe și chinuri sufletești pentru Mine și poporul Meu.

Regele alături de țara sa.

În aceste timpuri am avut o mângâiere din cele mai duioase care m'a ținut și a oțlăit inima și mintea Mea, spre a fi mereu credincios hotărârei ce luasem în August 1916, că nu voi înceta de a mă împotrivi unei stări silite până-ce nu vom câpăta ce era dreptul nostru sfânt, ce era înscris în cartea neamului acestuia iubit de Dumnezeu. Mângâierea aceasta și totodată un indemn tare, era iubirea poporului Meu și credința ce împreună cu mine marele număr al supușilor Mei iubiți în dreptatea cauzei noastre, credință mai tare ca orice vrăjmaș și care biruește toate piedecile și deschide ușa unui viitor mai bun.

Prin luptele crâncene, prin vitejia ostașului român, armata a binemeritat dela patrie, prin demnitatea lui în zilele de grea încercare, prin încrederea în viitorul țării, poporul meu a câștigat stima lumii întregi, iar pentru Mine și pentru Casa Mea a izvorât din bucuria și din suferințele împărțite în comun, o legătură care ne-a unit sufletul cu sufletul supușilor Mei, cum mai tare nu se poate închipui.

Țăranul român.

În aceste momente am înțeles inima

poporului român, am cunoscut puterea lui de împotrivire și toate însușirile lui cari i-au îngăduit să-și păstreze naționalitatea în cursul veacurilor cu toate vremurile grele ce soartea îi păstrase. În aceste momente am câștigat credința că talpa țării, țăranul român și toți aceia cari muncesc și cari cu brațul și sângele lor apărau pământul strămoșesc cu vitejie strămoșască, merită o luare-aminte deosebită și că darea de pământ țăranului, este răsplata binemeritată pentru jertfele ce a depus pe altarul țării.

Când am luat moștenirea întemeietorului României de azi, am făgăduit înaintea reprezentanților națiunii că voiu fi bun român. Cred, că m'am ținut de cuvânt. Grele au fost timpurile mari au fost jertfele, dar strălucită este răsplata, și astăzi pot spune cu fruntea senină: față de Dumnezeu și față de poporul Meu am conștiința curată.

Implinirea idealului național.

Per aspera ad astra. După zilele negre de restriște, după luni de grele încercări, a răsărit soarele asupra zilei de bucurie, când putem culege roadele încrederei noastre în noi înși-ne și în trăinicia Neamului Românesc.

Ceea-ce strămoșii au visat, gândul pentru care strămoșii au suferit și au lucrat, idealul pentru care toată suflarea românească a nădărdit, iar ostașii noștri și-au vărsat sângele, *azi a devenit fapt împlinit*. Azi mama România poate strânge pe toți copiii iarăși la sânul ei. *Basarabia și Bucovina*, cele două fiice răpitate, s'au întors una după alta în casa părintească, iar *Ardealul*, frumosul leagăn al poporului român de unde au descălecat întâi Voivozi ai Țărilor românești, au votat la Alba-Iulia unirea cu Regatul Român. Salutând printre noi pe vestitorii din țările românești cari ne-au adus din partea fraților lor aceste bunevestiri, să-Mi fie îngăduit să aduc prinosul Meu de adâncă și neperitoare recunoștință poporului meu și tuturor bărbaților cu iubire de neam, cari cu patriotismul lor cald, cu sfatul lor chibzuit, cu voința lor nestrămutată. M'au ajutat

pe Mine și pe Țară să putem înlăptui visul nostru secular.

Să unim deci sufletele noastre, să unim toate puterile noastre, închinând toate puterile binelui obștească, ca să ne putem face un viitor strălucit care să deschidă înaintea privirilor noastre, întemeiat pe baze sănătoase și democratice. Binecuvântarea generațiilor viitoare va fi răsplata noastră neperitoare.

Și acum, în această zi măreață, să unim glasurile noastre și să strigăm din adâncurile sufletului: *Trăiască scumpa noastră Românie întregită și deapănarea nedespărțită*.

Desfacerea parlamentului român.

Din Iași ni se scrie:

Monitorul oficial cu data de 21 Nov. publică două porunci regale de mare însemnătate. Prima declară desfăcut parlamentul de azi român, ales sub guvernul Marghieloman. Al doilea decret nimicește toate legile votate în acest parlament. În același timp se conchiamă o adunare constituțională aleasă pe baza votului universal.

Unde se găesc trupele române?

Orașul Petroșeni a fost ocupat de trupe române. Comandantul român din Târgul Murășului a cerut un tren special pentru a transporta trupe române la Cucerdea. Neputându-se forma trenuri la timp, armata română va intra abia Sâmbătă în Cucerdea. Trupe înaintașe române venind dinspre Târgul-Murășului au ocupat Niraștău. Murăș-Ludoșul a fost ocupat asemenea de trupele române. În ținutul din comitatul Solnoc-Doboca au fost lupte între populația română și trupele maghiare. De asemenea în Lăpușul-Unguresc a fost o ciocnire sângeroasă între soldați maghiari din regimentul 39 și populația română. Românii au ținut aici o întrunire cu ocazia târgului. Soldații maghiari sub cuvânt de a păstra ordinea, au pus la cale o ciocnire cu populația română. S'au tras focuri din amândouă părțile. Sunt 10 uciși 15 răniți. Consiliul național român din Dej a trimis de-

Pe povârnișul întăririlor începuse a urca inamicul.

Artileriiile încetaseră.

Baionetele puse licăreau la soarele ce începuse să coboare.

Bătrânul sergent Triculescu, veteranul Companiei, cu jumătate din grenadieri, ajunsese în spatele culmei de deal, de unde avea să cadă în flancul inamicului.

Mormăind asculta cu atenție semnalul.

Soldații priveau nerăbdători scările de eșire, de care inamicul se apropiase atât de mult.

— Sună Blăjan!

La glasul de aramă ce suna atât de clar și grav s'a alipit glasul tuturor ostașilor din șanțuri.

Întreaga linie, ca un râu, s'a năpustit spre vale. Peste 50 grenade au sburat spre inamic, 50 de trăsnete au fulgerat rândurile Bulgăroilor.

Din perdeaua de fum, țâșneau în sus cozile grenadelor ce explodau.

— Pe ei băeți!

— Pe ei mă!

*

Rândurile inamice rărite de gloanțe și obuze, sfărâmate și înspăimântate de baio-

netă și grenade, totuși încă superioare în număr, la văzul Companiei ce se avânta din șanțuri s'au oprit, apoi, unii au rupt-o la fugă, alții asvârlind armele ridicau brațele în sus.

— Așa vă vreau taică, așa vă vreau, striga cornistul Blăjan ce cu cataligele-i lungi izbutise să iasă înaintea celorlalți.

Cei care încercau să se împotrivesc, cădeau rostogolindu-se de vale.

Caporalul, Nică în mijlocul grupei lui, părea că aruncă snopi cu furca.

— La dovreac, dăi la dovreac, mormăea sergentul Triculescu, cu mustățile sburlite, mânuind o flintă inamică.

A lui crăpase fiind mai slabă ca dovreacul unuia. Și Blăjan înainta (mereu în fruntea alaiului).

— Pe ei fraților dați mereu, dați ca la fasole, dați până mai aveți în ce.

— Arde-l Vasile.

— Uscă-l Mărjine.

— Impungeți! Hăt! Dăi!

Soldatul Lică înlocuitorul lui Tăgărtă, înaintea tuturor, gomea un zăplan de Bulgar ce fugea cu capul gol.

Vrea și el să vorbească cu „obictivul“ lui dar așa „pre cinste“, fața la față, nu

cu „obuzuri“ și „ștrapnele“ din spatele dealului.

Într'o văgăună ceva mai la stânga piticul de Osiac dezarmează un coșcogeamite Feldvebel Neamț, ce cu mâinile în sus se milogeste într'una.

— Da nicht schiessen Kamerade, da nicht schiessen. (Nu pușca prietene, nu pușca).

— „Ne răsbirăm gospodin“, răspunde scurt piticul, făcând uz de tot vocabularul lui învățat în 1913.

— Adu arma și șterge-o colo!

Cei ce au putut să fugă s'au dus de unde au venit.

— Să mai poftiți și mâine!

— Da da, să poftiți. Noi suntem oameni primitori!...

— Ba nu, mâine stați voi acasă, că venim noi!

Toți sunt veseli și fac haz pe șoco-teala Bulgarilor.

Blăjan, să vie Blăjan încoacea!

Dar Blăjan, lovit de un glonț rătăcit, a amuțit pentru totdeauna. Cornistul Blăjan, vrednicul meu ostaș de legătură.

Tu soldat simplu cu suflet atât de nobil, tu care disprețuiai moartea totdeauna

legați la fața locului pentru cercetarea faptelor. Amănunte lipsesc.

Ce cred francezii despre unguri?

O gazetă franceză, vorbind despre declarațiile de dragoste ale contelui Károlyi făcute Francezilor, continuă:

„Dăm mai la vale declarațiile noului prim-ministru maghiar contele Károlyi. Ziarul „Petit Parisien“ le publică fiind că ne de datoria sa să lămurească lumea despre cele ce se petrec la dușmanii noștri și ce spun ei. Trebuie să stabilim, că în cei 4 ani de război, Károlyi a fost cel mai aprig vrăjmaș al contelui Tisza și al guvernului de atunci și a arătat totdeauna mare dragoste pentru antantă. Dacă însă cere acum să avem milă cu concetățenii săi, este datoria noastră să răspundem, că aceștia au fost în cea mai mare parte mai prusieni decât prusienii și că guvernul din Berlin a găsit în Budapesta cel mai puternic sprijin. Maghiarii nu ne pot înșela! Ne vor găsi drepti însă și neînduplecați în dreptatea noastră și mai mult nimic. Și din ce pricină pot cere mila noastră, ei, cari au fost cei mai nemiloși prigonitori ai italienilor în Triest, ai Craților, ai Slovacilor, Sârbilor și Românilor în Ardeal? Aceasta le-o va răspunde la chemarea noastră dl. Tache Ionescu, distinsul bărbat de stat român care acum se află în Paris.“

Ungurul — popor de ordine!

Cetim în „Pester Lloyd“: Vicecomitele comitatului Somoy dă de știre stăpânirii ungurești, că în noaptea din 11 spre 12 a l. c. în capitala acestui comitat, Kaposvár, o bandă înarmată de vre o 500 soldați au început să jefuiască prăvăliile și a aprins orașul în mai multe părți. Acestor jafuri și prădări au căzut jertfă și 5 vieți de oameni. Fiind teamă, că aceste ispră-

surzând și făcând glume pe socoteala dușmanului, și-au făcut pe deplin datoria.

Cu goarna în mână, sunând atacul, înfățișe lui D-zeu pe cei 56 camarazi ce s'au sfârșit ca niște adevărați eroi.

Părinții tăi umili, rudele tale, copii tăi, din tată în fiu, vor purta cu dragoste și mândrie numele tău mare prin măreția faptelor tale.

Compania din care ai făcut parte și Comandantul tău, vor fi totdeauna mândri de virtutea ta și a camarazilor tăi, iar în decursul anilor ce se vor scurge, numele voastre vor forma zidul credinței ostășești, înfăptuirea unui trai meritat, pentru cei rămași ai voștri, în România Mare de mâine.

Și în amurgul serii, în spatele movilei de pe deal, v'am săpat căsuța voastră strimțată.

Plângând, frate Băjone, căci frate să-mi fi fost și nu m'ar fi durut așa de rău, te-am așezat împreună cu ceilalți camarazi ai tăi, plecați ca și tine, viteji ca și tine,

Cu goarna în mână dreaptă, cu înfățișarea senină ca totdeauna, cornistul Blăjan așteaptă reîntoarcerea noastră.

Fii gata frate Blăjone! Iar atunci când vei auzi din nou, tropot de cai, zângănit de arme, strigăte de ura! Tu, din vârful movilei, sprijinit de crucea de lemn cioplit, semnul suferinței, credinței și dreptății mai sună odată — ASALTUL. —

Căpitan I. Băgulescu:

vuri de bandiți se vor lăși peste întreg comitatul, vicecomitele a cerut introducerea statariului pe întinsul comitatului și putere înarmată corespunzătoare. Pentru potolirea răscoalei s'au trimis la fața locului 250 soldați din regimentul 19 de honvezi și o sută de jandarmi.

Comandantul trupelor sârbești din Pecs s'a îmbiat cu trupele sale, să restabilească ordinea în Kaposvár, ungurii însă nu i-au

primit ajutorul și nu i-au dat voie să-și trimită trupe sârbești în oraș. —

Trebuie să adaogăm, că comitatul Somogy e curat unguresc. Aci s'a recrutat vestitul lor regiment poreclit „rossz seb“ — „rană rea“!! E prin urmare tocmai timpul să i-se facă o operație temeinică. Sperăm, că frații din sârbia nu vor întârzia mult cu ea. —

Știri din lumea largă.

Groful Czernin vrea să se spele. — Czernin despre pacea dela București. — Prelungirea armistițiului cu Germania. — Republica unor slovaei. — Pentru întregitatea Ungariei.

Groful Czernin vrea să se spele.

Groful Czernin, într-o vorbire ce a ținut-o în zilele trecute, vrea să se spele de răspundere pentru politica ce a purtat-o cât timp a condus afacerile din afară ale monarhiei austro-ungare de odinioară. El a spus următoarele:

După intrarea Italiei și a României în război și mai ales după declarația de război a Americii, vedeam bine că războiul nu-l mai puteam câștiga noi. Atunci ne-am gândit la pace. Pentru încheierea păcii ne erau deschise două căi: pacea generală, cu Germania împreună, ori o pace separată a monarhiei, desfăcându-ne de Germania. Pace separată însă nu puteam face, deoarece eram cu totul legați de Germania, iar dacă totuși am fi încercat să facem pace separată, atunci războiul s'ar fi întins pe teritoriul monarhiei austro-ungare și în lăuntrul acestei s'ar fi răscolat popoarele ei. Am încercat să facem pace în înțelegere cu Germania, dar în calea acestei păci s'a pus totdeauna partidul militar german, în frunte cu generalul Ludendorff, care avea puterea în mână sa și cu nici un preț nu voia să aducă jertfe de dragul păcii,

În 12 Aprilie 1917 — spuse Czernin — am arătat că puterile Austro Ungariei se apropia de sleire și că numai scurt timp vom fi în stare să ducem înainte sarcinile războiului. La aceasta, prin 9 Maiu 1917, am primit răspunsul, că guvernul german are deplina încredere în reușita războiului cu submarinele, deși eu spuseseam că acest război nu ne va aduce nici un folos, ci va porni în potrive noastră și pe Americani. În 1917 am declarat din nou la Berlin, că împăratul Carol se învoiește ca Galizia să fie alipită la Polonia și împreună cu aceasta să se alăture la Germania — dacă Germania va da Franței Elsația și Lorena. Dar guvernul german ni-a răspuns că ni-i aplicat sa dea nici un petec de pământ Franței.

La Brestlitovschi am vrut să facem o pace mulțumitoare fără să răpim din pământul altora, însă împuneriții Germaniei au primit poruncă dela Ludendorff să nu lase nimic din cererile lor și în trei zile să încheie pace cu rușii, căci altfel va intra în Petersburg.

Czernin despre pacea dela București.

Interesante sunt destăinuirile grofului Czernin cu privire la pacea dela București, deși nu se găsesc în ele lucruri cu totul necunoscute. El spuse că Germania nu voia să trateze despre pace la Brestlitovschi și

cu România, ca nu cumva să se zădărnicească acolo prin trimișii României pacea cu rușii. Monarhia austro-ungară însă a voit să facă pace cu România, de aceea a trimisi pe colonelul Randa la regele Ferdinand, asigurându-l de o pace cinstită. Când trimiși puterilor centrale au ajuns în România, au aflat acolo că germanii au început să-și retragă trupele de pe frontul românesc, căci le trebuia pe frontul din Franța, unde soseau mereu trupe americane. De altă parte armata română se găsea în poziții foarte întărite, iar curajul și bărbăția ostașilor era mare pe urma biruinții ce-au câștigat-o în vara anului 1917 asupra armatei lui Mackensen. Pacea trebuia deci încheiată cât mai repede, până a nu prinde România veste de slăbiciunea noastră. Dar în calea păcii s'au pus maghiarii, cari cereau să intrăm cu granița adânc în lăuntrul țării românești. Comandamentul militar austro-ungar ceruse ca linia strategică să se întindă dela Turnu-Severin, cuprinzând orașele Sinaia și Ocna, apoi mai multe izvoare cu petrol din Valea Prahovei și din Moldova, cari toate aveau să treacă la Ungaria. Maghiarii cereau în gazetele lor și mai mult din pământul României. Politicianii maghiarilor, în frunte cu Tisza și Wekerle, ba chiar unii din opoziție au declarat, că parlamentul din Budapesta se va învoi numai la o astfel de pace, prin care Ungaria va câștiga pe seama ei pământ românesc. Părerea mea și a împăratului Carol a fost să nu zădărnicesc pacea din pricina cererilor ce le făceau maghiarii și să ne mulțumim din teritoriul României numai cu înălțimile munților. Pentru a ajunge la înțelegere, am cerut să vie la guvern Marghiloman, care va începe o politică prietenoasă față de noi, și am făgăduit ajutorul nostru pentru câștigarea Basarabiei. Lui Marghiloman i-am dat în scris că renunțăm la orașele Turnu-Severin și Ocna, pe urmă, pe lângă toate protestele guvernului maghiar, ne-am scăzut cererile noastre la mai bine de jumătate. Pertractările cu România s'au înăspriț puțin când a fost vorba de Azuga și Bușteni, cum și de valea Lotrulni (știm că îndeosebi s'apără stăruiau ca să fie răpită și valea Lotrulni, ca să-și poată exploata dânsii acolo pădurile universității săsești. Despre această lăcomie săsească ar putea da mărturie amănunțite dl. Dr. Wolff. Nota Red.) În sfârșit totuși am ajuns la înțelegere, deși cercuri largi în Ungaria nu erau mulțumite cu condițiile păcii.

Prin urmare — așa și-a încheiat groful Czernin vorbire — în Brestlitovschi am

ost abătut din calea păcii pe care voiam să o închei eu prin germani, iar la București prin cererile maghiarilor.

Intrucât i-a reușit grofului Czernin să se spele, aceasta nu o cercetăm acum. Ceea ce vrem să încreștăm e, că atât germanii cei semeți, cât și maghiarii cei trufași și lacomi și-au arătat colții la pacea dela București, dar Dumnezeu nu i-a lăsat să-și facă pofta, ci i-a adus la umilință și la răsplătă dreaptă.

Prelungirea armistițiului cu Germania.

La cererea Germaniei, armistițiul încheiat în 11 Noemvrie a fost prelungit până la 17 Ianuarie 1919, iar dela ziua aceasta prelungirea se va putea întinde, cu învoirea guvernelor aliaților, până la încheierea lucrărilor pregătitoare pentru pace. În timpul acesta vor fi duse la îndeplinire toate punctele stabilite în armistițiu. Cu prilejul prelungirii armistițiului a fost în orașul Osier mareșalul Foch. Gazeta „La Matin” scrie, că împunerniciții Germaniei, cari au luat parte la sfatul din Osier pentru prelungirea armistițiului, ar fi cerut ca antanta să trimită trupe mai multe pentru păstrarea ordinii în Germania.

Republica unor slovaci.

Câțiva slovaci, cari nu voiesc să facă parte din statul ceho-slovăcesc, au proclamat în Cașovia republica independentă slovăcescă, a cărei capitală a hotărât să fie orașul Eperjes. Și-au alcătuit un guvern constător din trei ministri. Dr. Kramar, ministru președinte al statului ceho-slovăcesc, a declarat că noua republică e o alcătuire pusă la cale de oamenii din Budapesta.

Când se va pune pacea?

Iată o întrebare la care până acum încă nu se poate da răspunsul. În tot cazul nu stăm departe de pace; toate statele și popoarele doresc să ajungă la așezări hotărâte, ca să poată începe munca cea mare a viitorului. Wilson are nădejde că pacea se va încheia până în luna lui Mărțișor, se vine, căci astfel ar fi sitit să facă și o a doua călătorie în Europa.

Lloyd George vorbește.

În mijlocul unei adunări a spus ministrul englez Lloyd George că, dacă e să se facă o pace care să țină vreme îndelungată, atunci trebuie desființate armatele recrutate pe temeiul serviciului militar obligator în Europa. E a se face deosebire între o armată organizată pentru scopuri ofensive și între o armată de apărare. Armata germană a fost o armată cu scopuri ofensive, pe când cea engleză a fost o armată de apărare. Așa se explică faptul, că Germania a aprins focul războiului, pe când Anglia nu l'a voit.

Flota engleză servește scopul apărării, de aceea ea va fi susținută.

Vorbind despre despăgubirile de război, Lloyd George a spus următoarele: În toată lumea cel ce pierde procesul are să plătească cheltuielile. Germania va plăti. De altcum Germania nici n'a avut cheltuieli așa de mari ca Anglia, de aceea Germania va trebui să plătească cât o vor ținea cerelele. O comisie va cerceta cât face ave-

rea Germaniei. E o dreptate să cerem ca Germania să poarte cheltuielile războiului.

Împăratul Wilhelm a săvârșit o crimă împotriva drepturilor naționale; el va trebui tras la răspundere. Și America e de această părere. Prințul moștenitor german încă se numără între vinovații cei mari.

Până ce Germania va plăti cheltuielile de război, va trebui să rămână acolo o armată de ocupație.

Pentru întregitatea Ungariei.

Episcopii papistași în frunte cu mitropolitul Csernoch, s'au adresat către papa rugându-l să pună o vorbă pentru ca Ungaria să rămână cum a fost până acum. Episcopii aceia lucrează împotriva voiei lui Dumnezeu, care n'a zidit popoarele ca să le țină în asuprire, ci ca să trăiască în libertate.

Bisericele protestante din Ungaria s'au plâns către regele Svediei, cerându-i scutul împotriva românilor cari i-ar fi amenințând în Ardeal. Regele Svediei li-ar fi răspuns că cererea lor a trimis-o regelui Angliei și lui Wilson — Ce rost au asemenea plângeri, câtă vreme la noi toate bisericile se pot desvolta liber?

O întrebare.

(Barbarii maghiare și lașitățile românești.)

De dincolo de vechea linie demarcațională a Murășului ne sosesc o grămadă de știri îngrijorătoare. Maghiarii se arată din zi în zi mai grozavi. Își perd cumpătul. Împușcă fără milă, jefuesc, bat, fac vrajbă,

parcă n'ar fi pace în țeară, ci tot război.

Oare ce vreau maghiarii?

Vreau să înspăimânte poporul român, ca să nu mai caute unirea cu România, ci să rămâie sub stăpânire maghiară? Ori vreau să ne pară rău, că i-am iertat?

În Cluj săcuii rup tricoul românesc și bat pe cei ce-l poartă. Tot săcuii pușcă în Huedin (comitatul Cojocnei) din tren, cu mitraliera asupra gardei românești din gară, numai și numai pentru că garda purta culorile românești. Șase morți, 15 răniți.

În Lăpușul românesc (comitatul Sătmărom) o companie ungurească din Dobrița, trecând prin sat trage în românii adunați la sfat. Donezeci morți de astădată, 156 răniți. Bandiții se aruncă asupra băncii „Lăpușneana”, jefuesc — cam 100.000 Coroane, și taie unui român degetul pe care era un inel de aur.

În Filea-de-sus (comitat Turda) un jandarm furios se răstește către un copil. Copilul se vaetă: „Dă-mi pace, că te spui la mama.” Jandarmul îl pușcă pe loc.

Din Turda, Tejuș, din Munții apuseni, de pretutindeni se spune, că nu-i bine. Bărbați cu sânge rece ne aduc veștile negre, nu babe bătrâne.

Consiliul nostru de ce stă cu mâinile în sân? Găsește daraveri mai de căpetenie de isprăvit, decât să cruțe neamul românesc de jertfe de prisos? Nu crede consiliul dirigent, că ar trebui să ia măsuri energice, sau măcar să trimeată o notă energică guvernului maghiar din Budapesta și senatului maghiar din Cluj, care ațâță patimile? Să mai așteptăm până vor omori maghiarii câteva sute de-ai noștri?

Intrarea Românilor în Brașov.

Cum au fost primiți în gară?

La ora 12 între strigăte puternice „Să trăiască” și „Pe al nostru steag e scris unire”, un lung tren de soldați români, se oprește în gară. Sub comanda colonelului Dobre și maiorului Lungu, pentru Țara Bârsei a fost hotărât reg. 6 de vânători și 2 divizii din reg. 5 de vânători.

Încunjurat de mai mulți din ofițeri, D. colonel Dobre, un om de statură mijlocie, sosește în fața deputației brașovenilor, condusă de părintele protopop Dr. V. Sattu. Sărutul frățesc al părintelui protopop al Brașovului cu colonelul armatei române, înseamnă cea dintâi apropiere a fraților. Cu mare însuflețire rostește părintele protopresbiter; „Ați venit ca liberatorii fraților voștri. Neamul nostru românesc de pe aceste plaiuri vă zice: „Bine ați venit!” Acest colț de românism, care a suferit mai mult, are acum fericirea să vă salute cel dintâi. Vă aflați în țara voastră, căci înainte cu câteva zile la Alba-Iulia am întins hotarele României Mari peste hotarele din trecut. Nici o putere nu ne va mai despărți pe viitor. Trăiască România Mare, Trăiască M. S. Ferdinand, M. S. Regina Maria, Casa domnitoare română, Armata română!

Însuflețirea mulțimii se face tot mai mare.

Frumoase au fost cuvintele de răspuns ale colonelului român:

„După 328 ani am venit să unim și să deslănțuim acest corp al neamului românesc suferind.

Suferințele D-Voastră, fraților, ne-au fost în totdeauna cunoscute.

Ați fost sub o pajură cu două capete, gata de mușcat în toate părțile, dar noi am avut o singură pajură, a cărei ochi erau îndreptați spre o singură țintă, spre D-Voastră.

Am venit ca frați să vă dăm ajutorul, ca steagul nostru să fâlfâie liber de acum, iar graiul nostru dulce să răsune pretutindeni.

Nu avem altceva de spus, decât, că am venit să vă ajutăm, începând acest război, pe care l-am pornit pentru frații din Ungaria.

Vă rog să vă uniți glasul cu mine:

Trăiască împăratul tuturor Românilor, A ugusta familie domnitoare (îndelungat trăiască). Rare momente de renaștere și revelațiune sufletească a petrecut sufletul nostru înăbușit, când frații din mii de piepturi izbucnesc atât de spontan:

„Iar scumpa noastră Românie

Etern, etern va înflori.”

Cu pălăria în mână se prezintă în fața D-lui Colonel Vicecomitele Brașovului, primarul și căpitanul de poliție.

Scurt dar cuprinzător a fost răspunsul D-lui colonel Dobre: „Am venit să asigurăm liniștea și pacea,

Toate instituțiunile au să își urmeze cursul neîmpiedecat, ca viața economică, socială, și culturală să nu sufere.

Ce va urma, vom vedea.”

Dl. Colonel vestește intrarea în oraș și defilarea pe orele 3 d. a.

Intrarea Dorobanților în oraș.

După masă îndată, se adună în fața liceului român o mulțime de dame și coșoțuși și au început să împartă publicului cocarde tricolore cu frunză de brad.

În piața de primire un public numărös de toată nația și din toate clasele sociale, pe un frig de 13 grade C aștepta nerăbdător sosirea fraților.

Deodată sunetul unei trambiți vesti intrarea. În fruntea coloanei garda română din întreg Brașovul se ivește din strada Vămii, călărind în fruntea voinicilor săi colonelul Dobre. O ploaie de flori și ovații îndelungate isbucnesc ca un val eșit din inima pământului.

Coloana se oprește în fața imputerniciilor oficioși, iar primarul orașului pe o tavă de argint predă colonelului român, *oare, sare și pământ*.

După acest act de primire oficioasă, onțierimea română cu dl colonel Dobre se îndreptă spre liceul român din Scheiu, pe care erau arborate drapelele: român, francez, italian, englez și american. Sala festivă, decorată cu mult gust din partea Reuniunii femeilor române, foarte repede s'a umplut de lume românească. Ivirea dlui colonel la braț cu părintele Dr. Saftu stărnește un nou răsunset de aplauze.

Cuvântarea protopopului Dr. V. Saftu.

Pe tribună, părintele Dr. Saftu care de trei săptămâni, cu un zel rar conduce toată lucrarea organizării din Țara Bârsei, se adresează dlui colonel, zicând:

„Sunt preot, care înainte de asta cu 30 de ani am jurat pe mântuirea neamului românesc. Ați venit iubite dle Colonel, să sigilați libertatea și neatârnamarea noastră. Acest liceu prigonit de unguri timp de 50 de ani, a dat neamului românesc bărbați conduși de un singur ideal, de înălțarea neamului românesc. Pentru apărarea demnității noastre, am umplut pușcăriile ungurești și de aceea mare e bucuria noastră acum, când vedem pe urzitorii izbăvirii noastre. Sfatul național și poporul cu recunoștință se pleacă înaintea moștenitorilor lui Mihail și Ștefan cel Mare. Ne amintim că soldați bravi români la 1916 au scris la hotarele noastre drepturi vechi pentru totdeauna. Trăiască Măiestritățile lor Regele Ferdinand, Regina Maria și armata română.”

Cu glas tremurător de puterea unui mare simț național, părintele Ioan Prișcu spune, că chirovul vieții noastre viitoare e scris pe stindardul nostru, roșu, galben și albastru.

„Noi vom merge cu D-Voastră, cu România Mare, o cale nouă, hotărâtă de D-zeu, sub conducerea înțeleaptă a regelui nostru Ferdinand”. (Repetate Trăiască regele Ferdinand). Liceul român din Brașov, nu mai văzuse atâta clocot de inimi românești.

Ce-a răspuns colonelul Dobre?

Dorința mulțimei de a auzi pe D-l Colonel Dobre a fost curând mulțumită. Am fost incredințat, că afară de ostașul, stă în fața noastră și un bărbat cu largi cunoștințe și cultură.

„Frații Români!

Sunt Român și ostaș. O știm cât ați luptat ca să rămâneți Români. E firesc acest trecut de luptă, fiindcă ne tragem dela strămoșii Daci și Traci.

Să deschidem istoria și vom vedea pe acești Daci luptând cu atâta îndărjire contra asupritorilor străini și un Decebal do-rește mai bine să se lasă în sabie, iar poporul să ia venin, decât să se lapede de limba și legea lui. Oare nu avem și noi însușirile strămoșilor noștri Daci și Romani? Da! Avem și noi în noi îndărjire, stăruință și putere. Nu ați fost și voi inchiși, persecutați? dar sufletul v'a rămas curat.

Am venit la D-voastră cu un regiment, care a mai sângerat pe aceste locuri. La Porumbac, am pierdut 700 de morți. Un regiment format din toți frații Români din Basarabia, Bucovina, Ardeal și din regat.

Doresc de aici înainte, ca toate căpeteniile noastre să ia conducerea, deoarece să simte nevoie de organizare și mă bucur că avem aici pe părintele Dr. V. Saftu! (Trăiască).

Vorbirea d-nei Constanța A. Popovici.

Un moment sărbătorec și înălțător a fost cuvântarea d-nei Constanța A. Popovici, din partea Reuniunii femeilor române din Brașov.

Domnule Colonel!
Iubiții noștri frați!

„Care inimă românească poate să arate în cuvinte, măreția acestor clipe de fericire?”

Vă privim cu ochii umezi încă de suferințele de secol, dar credința noastră tare a biruit, iar căldura sufletului nostru, a topit munții de zăpadă, cari ne-au despărțit, căci nu a fost putere care să vă smulgă pe o clipă măcar, din inimile noastre.

V'au așteptat părinții și strămoșii noștri, dar cerul ne-a hărăzit nouă această zi sfântă, să primim pe eroii din țara lui Mircea și Ștefan cel Mare.

Ca privighitorile ce să înalță cu imnuri de preamărire din noapte spre soare, am venit și noi mamele și ficele Ardealului desrobot în calea Voastră, aducându-vă prinosul nostru de iubire, ca sub acești lauri ai biruinței să împliniți chemarea voastră sfântă, liberând și pe ceilalți frați până la Tisa, cari Vă așteaptă cu dor.

Fiiți bineveniți pe plaiurile Ardealului românesc!”

O cunună verde de lauri, cu tricolor, a fost semnul iubirii frățești din partea femeilor române din Brașov. În termini călduroși și emoționați a mulțumit dl. Colonel amintindu-le Damelor, creșterea națională, pe care mamele din Grecia veche o dădeau la fiii lor.

Imnul Unirii, a încheiat și această sărbătoare măreață din cetatea, care adăpostise pe vremuri, atâția Voevozi români, urzitori ai Unității naționale românești, dela munte până la mare și la Dunărea albastră.

Dr. Valeriu Liuba

conducătorul legiunii române din Sibiu.

Îndată la începutul revoluției, când vedeam trebuința de a ne organiza repede în toate direcțiunile, căutam omul potrivit pe care să-l așezăm în fruntea legiunii române din Sibiu. Și nu era ușor de a-l găsi, pentru că într'un centru militar, cum a fost Sibiuul, conducerea legionarilor români trebuia incredințată unui bărbat energic și înțelept. Ca printr'un farmec privirile tuturor s'au îndreptat atunci către majorul-

auditor Dr. Valeriu Liuba, binecunoscut în societatea românească de aici pentru simțemintele sale românești, pentru hărnicia și și cuminenția, ce-l împodobesc. Când i-am adus la cunoștință rugarea noastră, — atunci, când starea lucrurilor pentru noi nu era așa de limpede cum este astăzi, — majorul Liuba, după o scurtă clipă de resgândire, renunțând la postul ce-l avuse, s'a hotărât să vie la noi. Par'că îl văd cum, cu ochii schinteind de bucurie, și-a ridicat chipul în sus și ni-a răspuns: Fraților sunt cu voi!

Așteptările legate de persoana d-sale nu ni-au înșelat. Intovărășindu-se cu oamenii pricepuți și de ispravă, de atunci încocoace a săvârșit o muncă înțeleptă pentru organizarea legiunii în oraș, pentru alcătuirea consiliilor și a gărzilor naționale pe satele din împrejurime, pentru paza buneii rândului și pentru înălțarea cinstei noastre înaintea străinilor. Această muncă a fost săvârșită între împrejurări destul de grede, când ne gândim la încurcăturile produse prin retragerea trupelor lui Mackensen, la raporturile în cari eram aduși cu organizațiile militare, cu autoritățile locale și cu legiunile străine. Prin tactul și energia sa, conducătorul legiunii noastre s'a știut impune și în situațiile cele mai anevoioase, câștigând respectul tuturor. De însușirile și persoana distinsă a acestui bărbat întreg, în noile așezări de lucruri, trebuie să se țină seamă.

În prețuirea oamenilor necunoscuți sau puțin cunoscuți, se pot face greșeli, cerem însă, ca munca văzută și cunoscută de noi toți, să fie recunoscută după merit. Cei vizitați vor înțelege mai bine cererea aceasta. Din greșelile repetite, nu vom întârzia să scoatem încheierile de lipsă.

Invățăături pentru combaterea morbului zis spaniol.

Boala spaniolă este un morb foarte lipicios, care trece ușor dela om la om.

Semnele morbului sunt: friguri, apoi febrințea, tuse, trocnă, durere de cap, zgărățetură în grumaz, durere de șele, dureri de mâni și în picioare, slăbiciune generală, lipsă de poftă de mâncare, vomat, sete mare, focărie mare și aiurări.

Când cineva simtește semnele acestei boale, să se pună îndată în pat; să mănânce numai mâncări ușoare, zămoase, ca lapte, supă curată: să bea ceai sau puțin vin subțiat cu apă.

Ca să poată asuda e de lipsă să iee ceaiu ferbinte de floare de teiu sau de soc.

Contra focăriei (ferbințelii) să se folosească pălituri, cu apă caldută, ca de pădă (comprese Priesnitz.) Acestea se fac în următorul mod: Să moaie un măsaie în apă, să stoarce apoi bine și să învâluie jur-înprejurul pieptului; peste aceasta se pune apoi un alt măsaie uscat așa ca să-l acopere de tot pe cel ud.

Pălitura să schimbă tot la 2 oare.

Medicamentul cel mai folosit în contra boalei este praful numit: aspirin.

Se dă oamenilor în vârstă 4 (patru) prafuri la zi; tot la câte 2 oare un praf de o jumătate de gram.

La copii dela 2 ani până la 10 ani se dă jumătate din porțiune, adică 4 prafuri de câte 1/4 de gram praful.

Copiii de la 10 până la 15 ani câte 4 prafuli la zi: praful $\frac{1}{2}$ de gram.

Bolnavul să nu părăsească în decursul morbului nicidecum odaia, ca să nu să răcească din nou, atragându-și complicațiuni. În odaia bolnavului să fie un vas anume pentru lipsele trupești (ușul și imatul) ale bolnavului.

Dupa trecerea febrințelilor, chiar și dacă s'ar simți bine de tot bolnavul, să nu părăsească patul și odaia timp de cel puțin zece zile, căci altcum ușor se pot ivi complicațiuni (alte rele).

Nainte de toate să chemăm îndată la început medicul, și nu prea târziu, când nu se mai poate ajuta.

Cum să ne păzim de boală? Veniul morbului intră în corpul omului mai ales prin nas și gură. De aceea să ne spălăm totdeauna înainte și după mâncare gura cu apă caldută; totașa să ne spălăm adese și mâinile cu săpun; să ne ferim de-a ne atinge de bolnav; să nu dăm mâna cu el, să nu-l sărutăm; bolnavul să nu scuipe pe jos, pe podele, ci într'un vas anume cu apă, care să se curețe în fiecare zi regulat.

Bolnavul să-și aibă vasele sale separate, care să nu se mestece cu celelalte vase nici la spălat.

Tot așa să-și aibă un ștergar (peșchir) și haine de pat separate și să zacă singur, răzuit de ceilalți în odaie. Hainele de pat, în cari a zăcut bolnavul să se spele apoi separat de celelalte cu leșie.

Odaia să fie aerizată de cel puțin de 3 ori pe zi; să nu fie prea încălzită; să fie ținută în cea mai mare curățenie și să se îndepărteze din odaie toate lucrurile, cari pot strica aerul.

Oamenii să nu se adune mulți la un loc, nici la birt, nici la bolnav, nici la priveghiu.

Morții să se îngroape îndată la 24 de ore. Să nu se bage în biserică. Să nu se vină mortul descoperit, nici să se sărute mortul.

Să nu petreacă nimeni în odaia, în care a zăcut bolnavul înainte de a fi văruiat odaia și de a spăla ferestrele și podelele.

Răvașul săptămânii.

Sibiu, 22 Decembrie 1918.

Deținerea baronului Horvath Petrichevich. Vineri seara a sosit în Sibiu împreună cu prințul Hohenzoln, urgisitul comisar guvernial baronul Dr. Emil Horvath-Petrichevich, având imputernicirea de la profesorul din Cluj Apáthy, să între la sfat cu generalul francez Berthelot, pentru ca armata românească să nu treacă peste așa zisa linie demarcațională. Se știe de altfel că baronul Horvath, nu este altul decât faimosul imputernicit al guvernului din Budapesta, care a venit în Ardeal să ne răpească sărmanele noastre școli românești, ținute cu-atâta jertfă și iubire de graiu, din partea poporului nostru.

El a fost acela, care cu prilejul sinodului din primăvară, a venit la Sibiu, să bage groază în deputați, pentru ca să predeie școlile. În scopul acesta a adus cu sine jandarmi și detectivi înarmați cu puști și revolvere, pe cari i-a așezat de pază la intrarea salei, unde se ținea sinodul. El a po-

runcit, ca cei ce se împotriveau furiei lui sălbatice de maghiarizare să fie închiși, sau chemați la armată. El a fost acela, care în ziua când consistorul plenar a ținut ședință, pentru de-a hotărî în afacerea școlilor, dacă trebuie să le predeie ori nu statului, a intrat — informat fiind despre tot ce se petrece și se vorbea — de un om al său, pe care ne-a plăcut totdeauna să-l credem în sinceritatea noastră de bun român, — în odaia unde ținea comisia aleasă din mijlocul consistorului împreunăsfătuire, și prin ținuta sa amenințătoare a influențat hotărârea comisiei.

Și omul acesta, care a fost cel mai aprig dușman al neamului românesc, a cutezat să vină la Sibiu fără de nici o scială.

Deoarece prezența sa dădea prilej la grele bănuiele de spionaj și alte scopuri vrăjmașe înfăptuirii idealului nostru național, garda românească din Sibiu a socotit de bine să-l dețină. Faptul s'a întâmplat în forma aceasta: O patrulă compusă din 8 soldați și 3 ofițeri s'au înfățișat Vineri seara la oarele 9 la locuința asesorului Lazar Tritianu, unde se zvonise că s'ar fi găsit faimosul baron de tristă pomenire și unde de altfel obicinuia adeseori să se înființeze. Neîntâlnindu-l aici patrula s'a îndreptat la otelul „Împăratul Roman” unde l-a și găsit în cafenea. Baronul Horvath a fost provocat mai întâiu să se legitimizeze, dar deoarece actele cari le avea cu sine nu erau îndestulitoare, ofițerii i-au dat poruncă să părăsească îndată cafeneaua și să plece cu dâșii. A fost dus la casarmă și acolo i s'a luat actele din nou în cercetare. După un examen amănunțit, a fost eliberat în fine cu condițiunea, să se înfățișeze la președintele conziliului nostru dirigent, pentru de-a-și îndreptăți scopul sosirii sale în Sibiu.

Despre rolul ce l-a jucat baronul Horvath în afacerea școlilor vom reveni cât de curând cu noi și interesante amănunte și destăinuri.

† Stefan Stroia A trecut la cele vecinice, după lungi și grele suferințe, în vremurile acestea de mărire ale neamului nostru încă unul din aceia, cari pe urma vieții lor rodnice și cinstitute, aveau dreptul să se bucure de sosirea lor. A fost un bun român, un tată de model, și un funcționar de încredere. Ne asociem și noi la jalea familiei, rugând ceriul să verse balsamul alinării în inimile îndurerate ale celor ce plâng pe urmele lui.

Pătrunși de adâncă jale aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietinelor și cunoscuților, că mult iubitul nostru soț, tată, socru, bunic și cumnat *Stefan Stroia*, protonotar comitatens pensionat, fost asesor consistorial și membru al tuturor așezămintelor noastre culturale și de binefacere, și-a sfârșit zilele unei vieți petrecute în cinste și muncă neîntreruptă, Sâmbătă în 1/14 Decembrie c. la ore 7 $\frac{1}{2}$ dim., în etate de 68 ani. Rămășițele pământești ale scumpului nostru decedat vor fi așezate la odihna de veci Luni în 3/16 Decembrie c. la ora 3 d. a. din capela noului cimiter orășenesc, în acelaș cimiter. Fie-ți somnul lin! Sibiu, la 1/14 Decembrie 1918. Elena Stroia n. Balta, soție. Stefan, Ileana, George, Ionel, Zoe, Lucia, Octavian, fii și fiice. Dr. Toma Va-

sinca, ginere. Victorița n. Truca, soră. Ileana Vasinca, nepoată. Bucur Jogărean, Maria Stroia, Ioan Perian, Ioan Birău, cumnați și cumnate.

Caz de moarte. Cu adâncă durere aducem la cunoștința tuturor pretinilor și cunoscuților, că preaiubitul nostru coleg, Nicolae *Secărea* învățător gr. ort. român în Tălmăcel, azi în 18 Noembrie 1918 st. n. a adormit în Domnul în etate de 50 ani.

În veci amintirea lui.

Corpul învățătoresc.

Preoți cu crucea în frunte. Vă rog să publicați în „G. P.” că **Duminecă** în 4/17. Nov. a avut loc în fruntea comunei Toracul mic (Torontal) o frumoașă serbare și manifestare națională pe care o-a deschis-o pâr. Eug. Muntean. A mai vorbit pâr. St. Petroviciu despre scopul adunării și s'a ales „statul național local,” constător din 9 membrii, din 3 inteligenți, 2 din măestri, din economi mai buni și din cei mai puțini cu stare, iar de prezident pâr. Eug. Muntean. S'a format apoi garda națională locală din 50 membrii cari, a jurat, sub steagul național, în fața sf. bisericii, fiind de față mult popor și din jur. Au sunat cântările naționale „Deșt. Rom.” „Pe al nostru...” etc. executate de coral tinerimei înciripat de învăț. D. Terlai. Steagul a fost arborat după ce a fost slințit, la casa comunală. Cele bune înainte.

Stimător: *D. Muntean.*

Pomenirea Maj. Sale Regelui Ferdinand I. la liturgie. Cetim în „Drapelul” „Consistorul episcopesc gr. cat. din Lugoj, întrunit în ședință și luând la cunoștință faptul prin care și-a dat mulțăminta fostul Rege Carol din tronul Ungariei, a declarat că va respecta hotărârea poporului. Raportându-se apoi mai departe la hotărârea Adunării naționale din Alba-Iulia, prin care de o parte ne-am desfăcut de Ungaria și de altă parte ne-am unit cu România, s'a hotărât că, de aci înainte atât la sf. liturgie cât și la celelalte funcțiuni, unde se face pomenirea regelui, să se amintească Regele Ferdinand I., ceea ce se va aduce la cunoștință prin o pastorală specială.”

Oare consistorul nostru din Sibiu nu crede de potrivit să aducă în sfârșit, după atâta așteptare, o hotărâre la fel? Nu credem, că baronul Horvath Petricevici, care îngrăzise Consistoriul nostru, când cu preluarea școlilor, ar mai putea să oprească preoțimea noastră să se roage lui *D-zeu*, pentru sănătatea și viața regelui Ferdinand.

Ungurii au pușcat în casa lui Dr. St. Cicio-Pop. Gazeta „Românul” scrie: În noaptea de Duminecă, când la Alba-Iulia se sărbătorea ziua învierii naționale române, mâni criminale au ridicat arma împotriva casei dlui dr. St. C. Pop, ales de Marele Sfat șef al secției militare și siguranței publice peste ținuturile cari în Marea Adunare Românească s'au alăturat la România.

Glonțul criminalului a pătruns prin ferestrele de lângă poartă, adâncindu-se în perețele din fața ferestrei, deasupra ușei. În chilie asupra căreia s'a pușcat, dormea în noaptea aceea fiul d-lui St. C. Pop, Alexandru. Criminalului încă nu i-s'a dat de urmă.

Direcția glonțului o arată două cercari tăiate în mărime de o coroană în ochiul dinspre stradă și cel din chilie al ferestrei. În chilie deasupra ușei maldărul căzut în mărime cam de două palme ne arată pă-

underea planșului adânc în pãrete. Vor rãmãnea aceste ca. dovezi a siguranței ce înălțãșează gãrzile maghiare din Arad, cari s'ar fi organizat singur numai cu scopul unic de a pãstra ordinea și a apãra viața locuitorilor Aradului. Un asemenea atentat a fost sãvãrșit și asupra locuinței dlui avocat dr. Alexandru Stoinescu.

Românii în Brașov. Comandamentul trupelor romãne din Brașov, în conșlegere cu Slatul național român a luat unele hotãrãri față de administrațiunea orașului și județului Brașov, denumind deocamdatã în acțiunile principale persoane de control pe lângã oficianții de sfat și comunali:

Pentru controla afacerilor județului a fost numit în calitate de director de preecturã Dl Petru Muntean. Locțiitor de primar Dl Emil Socaciu. Prefect de poliție al orașului Dl Petru Popovici. Director de administrație financiarã Dl Ioan Cipu. Pentru controla oficiului de postã, telegraf și telefon au fost puși 6 oficeri romãni. Deasemenea s'au trimis persoane de controlã și la celelalte oficii de administrație ale orașului.

În oraș domnește cea mai perfectãordine. Viața își urmează cursul normal fără sãșse simtã mult schimbarea fãcutã prin ocupare. Sașii și Ungurii erau de mult pregãtiți pentru schimbarea aceasta așa încãt ele au urmat de tot neted. Intregã administrațiunea orașului și județului stã azi în mâinile Slatului național român din Brașov.

Cursul valutilor și monetelor stãine. Centrala devizelor din Budapasta a fixat pentru valute și monete strãine urmãtoarele cursuri:

1 Dollar = K 13, un funt englez = K 55. 100 frs francezi = K 200, și 100 Leva = K 120.

K 20 aur = K 50, K 10 aur = K 25
20 Marce = K 58.75, 20 frs = K 47.50,
un funt șterling = K 60, 10 Dollar = K 123.25, fl 10 olandezi = K 49.50, 10 Ruble = K 63.25, 1 Ducat (Galben) = K 28, 1 funt turcesc aur = K 54.

În viața practicã cursurile sunt, firește, mult mai urcate. Așa spre pildã pentru o coroanã capeți în Elveția numai 28 de bani sau pentru 100 de coroane numai 28 de franci.

Suprafața pãmântului românesc 329 460 Km. p. și 18.710.983 suflete. Mercuri, 31 Octomvrie a. c., s'a pus temelie în orașul Orheiului unui cerc cultural și artistic al intelectualilor romãni, profesori ai liceului, ofițeri ai garnizoanei și funcționari ai statului.

Științirea a avut loc în sala liceului printr'o frumoasã conferință a d-lui Valentin Popa, care a vorbit despre pãmântul românesc din punct de vedere economic, politic, social și cultural.

Din documentata conferință, reținem urmãtoarele interesante date statistice, cari pun în lumina științei însemnãtatea țãrii noastre, ale cãrei hotare s'au lãrgit mult, cuprinzând într'o Romãnie mare pãmântul locuit de neamul românesc.

Suprafața pãmântului românesc 329 mii. 460 Km. p.

Populația 18.710.983 suflete.

Suprafața și populația împãrțită pe provincii.

România: Muntenia, Moldova, Dobrogea — 137.903 Kilometri p. cu 7.771.341 locuitori,

Basarabia: 44.422 Km. p. cu 2.588.400 locuitori.

Bucovina, Ardealul, Bãnatul, Crișana, Maramureșul — 147.135 Km. p. cu 8.351.232 locuitori.

Total: 329.460 Kilometri p. cu 18.710.983 locuitori.

Primirea împuterniciților romãnilor Ardeleni în București.

Din București ni se telegrafiazã:

Trimișii consiliului dirigent român, plecați la București pentru a duce M. S. Regelei Ferdinand hotãrãrile de la Alba-Iulia, au fost primiți cu cea mai mare însuflețire. Duminecã la 1 orã s'a dat din partea primãriei Bucureștilor o masã strãlucitã în cinstea delegațiilor.

Regele a primit apoi a doua zi în sala festivã a tronului delegația. Dl. Goldiș pãșeste înainte și citește, iar cei de față ascultã adânc mișcați actul Unirii. „Românii din Transilvania, Bãnat și Țara Ungureascã, spuse dl. Goldiș, adunați la marea lor adunare naționalã din Alba-Iulia, au hotãrãt unirea lor și a ținuturilor romãnești ungare cu regatul Român. Prin unirea aceasta și prin unirea Basarabiei și a Bucovinei s'a împlinit visul de o mie de ani al neamului românesc.

Unirea aceasta într'un singur stat a trebuit sã fie înfãptuitã prin mii de suferințe și jertfe. Fericiți suntem noi românii de azi, cã prin noi istoria sãvãrșește actul mãreț al unirii tuturor romãnilor într'un singur stat român. Fericiți suntem cã avem un rege mare, care a înțeles chemarea sfântã a istoriei. Pentru aceea Sire noi îți aducem pãmântul strãmoșilor noștri, dar tot atunci noi îți aducem și sufletul tuturor romãnilor de azi, cari trãiesc în Transilvania și Bãnat și Țara ungureascã. Primește unirea cu dragostea cu care ți-o aducem. Primește jurãmântul de credință al celor patru milioane de romãni, și întinde asupra lor scutul puternic al Maiestãții Tale. Patru milioane de romãni întãriți prin suferință și neclãtiți în credință ca stãnca dulcelui Ardeal strigã azi într'o culme de fericire: Trãiascã M. S. Regele Ferdinand, trãiascã M. S. Regina Maria, trãiascã scumpele odrasle ale dinas-

Posta Redacției.

Zile Senine. — Rugãm sã ne trimite scrisorile, pentruca sã putem expedia epistolele și ofertele co-site.

ției romãne, trãiascã în veci Romãnia mare." Dupã cetirea actului de unire toți cei de față au rãmãs viu mișcați. Ochiul M. S. regelui strãluciau de fericire. Domnul Vãldã apoi regelui pergamentul unirii.

M. S. Regele rãspunde: „În numele romãnilor din vechiul regat al romãnilor din Basarabia și Bucovina astãzi uniți, cu profundã recunoștință primesc hotãrãrea fraților noștri de peste Carpați de a sãvãrși unitatea naționalã a tuturor romãnilor și declar de încorporate pe veci în regatul român toate ținuturile locuite de romãni dela Tisa pãnã la Nistru. Cu dragoste nețãrmuritã mi-am închinat viața scumpului meu popor plin de credință în meuirea lui istoricã. Prin lupte și prin jertfe Dumnezeu a dat sã înfãptuim azi aspirațiile noastre cele mai sfinte. Mulțãmindu-i în adâncul sufletului, ne îndreptãm gândurile cãtre aceia cari cu sãngele lor au clãdit noul temelie al dezvoltãrii noastre naționale. Prin iubire neclintitã pentru lucrarea lor, vom arãta recunoștința noastrã, prin el vom asigura roadele binefãcãtoare ale crãdelor încercãri. Pe acel temelie al unei puternice vieți frãțești între popoare, vom rãspunde totdeauna simțemiatelor aliaților noștri, alãturi de cari am luptat pentru marea cauzã a libertãții și dreptãții în lume. Sã trãiascã Romãnia pe veci unitã." (Agenția telegraficã Dacia.)

Nu mai este linie demarcaționalã!

O telegramã din Paris anunțã: Consiliul de rãzboi din Versailles a poruncit trupelor romãne sã treacã linia demarcaționalã și sã ocupe cele 26 comitate locuite de Romãni pãnã la Tisa. (A. T. R.)

Un bãiat

din casã bunã, se cautã pentru o **bãcãnie și fiererie** în Orăștie. Adresa: **Ioan Rob,** Orăștie. 94 3—3

Prãvălie de Antiquități (lucruri de demult.)

Campãr tot felul de lucruri gãsire în pãmânt la arat, ori la sãpat, de aur, argint, ori de ori-ce fel de metal, poate fi chiar și de piatrã ori cãrãmidã dacã au diferite semne sau scrisoare pe ele.

Ulcioare, potire, pãhare, inele buni vechi rãi, petri cioplite cu semne, ori cãrãmidã scrisã cu slove de demult; afarã de aceea bijuterii de aur, argint, cãpuri, lucruri sculptate, covoare vechi, leonãne bisericesti pictate pe lemn și altele.

Obiectele sunt a se trimite pe postã ori aduse la adresa 32

H. Candrea

Sibiu Str. Fleșerilor Nr. 5

Publicațiune.

Primãria comunei Sãliște vide prin licitație publicã circa **2600 bucãți lemne de brad (caferi, bãrne și grinzi).**

Licitația se va ținea Luni în **23 Decemvrie** a. c. st. nou la **10 oare** a. m. în piața comunei.

Primãria comunalã.

Cine dorește

sã vândã ceva, sã se adreseze în scris sau verbal: 97 2—3

Firmei comerciale **Fieles** în Sibiu, Reispargasse 33.

Steaguri naționale

în mărime de 150 200 250 300 cm. cu prețul de 140 200 320 330 cor.

confeccionezã: 95 3—8

LIBRĂRIA DIECEZANĂ din ARAD, Str. Deák Fereac Nr. 35.